

In memoriam
Aina Blinkena (05.09.1929. – 22.11.2017)

No mums šķīrusies viena no ievērojamākām 20. gadsimta otrās puses valodniecēm akadēmiķe Aina Blinkena. Aizvadīts ražens zinātnieces, pedagoģes, latviešu valodas popularizētājas un valodas statusa izcīnītājas mūžs.

Aina Blinkena dzimusi Limbažos 1929. gada 5. septembrī. 1953. gadā beigusi Latvijas Valsts universitātes Filoloģijas fakultātes Latviešu valodas un literatūras nodaļu un tajā pašā gadā uzsākusi darba gaitas Latvijas Zinātņu akadēmijas Valodas un literatūras institūtā – vispirms būdama jaunākā zinātniskā līdzstrādniece, tad, no 1959. gada, – vecākā zinātniskā līdzstrādniece.

1958. gadā aizstāvējusi filoloģijas zinātņu kandidāta disertāciju par tēmu “Jautājuma un pamudinājuma teikumi mūsdienu latviešu literārajā valodā”.

No 1970. gada līdz 1989. gadam vadījusi Latvijas Zinātņu akadēmijas Valodas un literatūras institūta Latviešu valodas nodaļu, bet no 1983. līdz 1990. gadam bijusi šā institūta direktora vietniece zinātniskajā darbā.

Jau drīz pēc universitātes absolvēšanas Aina Blinkena sākusi publicēt rakstus par dažādiem latviešu valodas un valodniecības jautājumiem.

Viņa ir vairāku plašu nodaļu autore darbā “Mūsdienu latviešu literārās valodas gramatika” (I d. 1959, II d. – 1962), 1969. gadā izdota viņas monogrāfija “Latviešu interpunkcija”, par ko 1970. gadā viņai tika piešķirts filoloģijas zinātņu doktora grāds.

1986. gadā iznāca otra A. Blinkenas monogrāfija kopdarbībā ar Annu Bergmani – “Latviešu rakstības attīstība”.

Aina Blinkena ir arī vairāk nekā 450 zinātnisku un populārzinātnisku rakstu autore, ar priekšlasījumiem uzstājusies daudzos valodas un valodniecības jautājumiem veltītos kongresos un zinātniskajās konferencēs, piedalījies skolu mācību grāmatu sagatavošanā. Viņas vadībā tapa rakstu krājums “Valodas aktualitātes”.

No 1976. līdz 1998. gadam A. Blinkena vadījusi LZA Terminoloģijas komisiju. Viņa bijusi Latvijas Universitātes profesore, docējusi galvenokārt LU Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātē. Bijusi arī Latvijas Zinātnes padomes nozares ekspertu komisijas locekle, LPSR ZA korespondētājlocekle, Latvijas Zinātņu akadēmijas īstenā locekle, bet kopš 1997. gada – valsts emeritētā zinātniece.

Laikā, kad Latvija uzsāka spert pirmos soļus neatkarības virzienā, A. Blinkena kļuva par toreiz vēl LPSR Augstākās padomes prezidija Valsts valodas komisijas faktisko vadītāju, kā arī LPSR Valodu likuma izstrādes komisijas faktisko vadītāju.

Ainas Blinkenas devums latviešu valodai un tās attīstībai ticis novērtēts vairākkārt – 2001. gadā viņa tika apbalvota ar Triju Zvaigžņu ordeni (IV šķira), 2006. gadā kļuva par Kārļa Milēnbaha balvas laureāti, 2016. gadā – par Jāņa Endzelīna balvas laureāti, bet 2009. gadā saņēma LU balvu par zinātniskās skolas izveidi.

Aina Blinkena bija rosīga un ražīga arī pēdējos savas dzīves gados. 2014. gadā LU Latviešu valodas institūta paspārnē tika izdota viņas darbu izlase “Caur vārdu birzi”, bet tikai pirms pāris mēnešiem – 2017. gada septembrī klajā nāca darbu izlases “Caur vārdu birzi II”, 2. daļa.

Ainu Blinkenu mēs vienmēr paturēsim prātā ne tikai kā izcilu valodnieci,
bet arī kā lielisku organizatori, iedvesmojošu kolēģi, neskaitāmu dziesmu un
dzejoļu pratēju un izpildītāju.

Sit tibi terra levis!